

Region Hovedstadens Psykiatri

Uddannelsesprogram:

Specialpsykologuddannelsen i Psykiatri Introduktions- og hoveduddannelsesforløb

Psykiatrisk Center Ballerup

Udarbejdet af chefpsykolog og uddannelsesansvarlig Juno Calmer

Indhold

Indledning.....	3
1. Præsentation af uddannelsesstedet.....	4
1.1 Det samlede uddannelsesforløb	4
1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Psykiatrisk Center Ballerup.....	6
2. Ansvarsfordeling	11
3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner.....	12
4. Beskrivelse af uddannelsesforløbet.....	14
4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet	14
4.2 Progression i uddannelsesforløbet	16
4.3 Kompetenceudvikling	16
4.4 Vejledning og supervision	17
4.5 Læringsmetoder	18
4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer.....	19
5. Ordbog, nyttige adresse og links.....	22
6. Bilagsfortegnelse.....	23

Indledning

Uddannelsen til specialpsykolog i psykiatri kan indledes efter opnåelse af Socialministeriets autorisation for psykologer. Uddannelsen består af et års ansættelse i introduktionsstilling og tre års ansættelse i hoveduddannelsesstilling.

Uddannelsesprogrammet indeholder kompetenceskemaer, der angiver de kliniske kompetencer, der også er angivet i målbeskrivelserne for introduktions- og hoveduddannelse. Kompetencerne i målbeskrivelserne for introduktionsuddannelsen skal være opnået inden påbegyndt hoveduddannelsesforløb, i henhold til § 15 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1303 af 25. november 2010 om specialuddannelse af psykologer i børne- og ungdomspsykiatri og psykiatri. Forudsætning for ansættelse i hoveduddannelsesstilling i psykiatri er således godkendt introduktionsstilling og gennemførte teoretiske kurser. Uddannelsesprogrammet indeholder også en oversigt over uddannelses teoretiske kurser.

Den uddannelsessøgende psykolog ansættes i Region Hovedstadens Psykiatri med tjeneste på Psykiatrisk Center Ballerup. Uddannelsesforløbet kan indeholde flere tjenestesteder, idet det tilstræbes, at et eller flere af de psykiatriske centre i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted, indgår i uddannelsesforløbet. Uddannelsesforløbet er sammensat af fire blokke af hver 12 måneders varighed. En blok indeholder ophold på afsnit/enheder/afdelinger inden for uddannelsesområdet, og hvert ophold på de enkelte afsnit/enheder/afdelinger skal være mindst seks måneder, jf. bekendtgørelsens § 13. Særlige målbeskrevne kompetencer kan opnås ved kortere ophold.

Uddannelsesforløbet er sammensat, så den uddannelsessøgende psykolog får tilknytning til forskellige funktionsområder for at sikre en bred uddannelse med vægt på både de psykopatologiske kompetencer, forskning og tværfaglige kompetencer.

I specialpsykologuddannelsen indgår en række teoretiske kurser. Disse kurser foregår fælles for alle fem regioner i landet. En beskrivelse af kursusrækkerne for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen findes i bilag 2 samt i målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelsen, der kan findes på www.specialpsykologuddannelsen.dk.

1. Præsentation af uddannelsesstedet

1.1 Det samlede uddannelsesforløb

Sammensætningen af uddannelsesforløbet skal sikre, at den uddannelsessøgende opnår de kompetencer, der er beskrevet i målbeskrivelsen.

Introduktionsuddannelsen

Introduktionsuddannelsen (blok 1) består af én blok af 12 måneders varighed. Introduktionsuddannelsen foregår så vidt muligt på et åbent sengeafsnit.

Hoveduddannelsen

Hoveduddannelsen er sammensat af tre blokke (blok 2, blok 3 og blok 4). Den første blok på hoveduddannelsen (blok 2) består af ophold på et lukket/intensivt afsnit, herunder ophold i akutmodtagelse/psykiatrisk skadestue. Den anden blok på hoveduddannelsen (blok 3) består af ophold i ambulatorium, i distriktskykiatrien eller på en dagenhed for ikke-psykotiske lidelser.

Den sidste blok på hoveduddannelsen består af ophold på specialafsnit¹ samt et fokuseret ophold i børne- og ungdomspsykiatrien (blok 4). Det konkrete indhold i blok 4 fastlægges i den uddannelsessøgendes individuelle uddannelsesplan og planlægges under hensyn til driften, den uddannelsessøgende psykologs eventuelle manglende tilegnede kompetencer i forhold til målbeskrivelsen samt den uddannelsessøgende psykologs interesser. Det fokuserede ophold i børne- og ungdomspsykiatri er obligatorisk i løbet af blok 4, men behøver ikke nødvendigvis at ligge først.

Blok 4 foregår som udgangspunkt på det psykiatriske center, hvor den uddannelsessøgende psykolog er ansat. Der er dog mulighed for at indgå aftale med et andet psykiatrisk center i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted, om kortere eller længere ophold på specialafsnit.

I hele uddannelsesforløbet er det muligt at bytte om på rækkefølgen af blokkene, såfremt det tilrettelægges inden for de angivne rammer under hensyn til driften, målbeskrivelsen, den uddannelsessøgende psykologs ønsker samt uddannelsesstedets forhold. Dette fastlægges i så fald i den uddannelsessøgendes individuelle uddannelsesplan.

¹ Ved specialafsnit forstås i denne sammenhæng afsnit med hovedfunktion.

Derudover kan der indgås aftale om kortere ophold på specialafsnit med regions- eller højt specialiseret funktion enten på Psykiatrisk Center Ballerup eller på et andet center i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted.

Fokuseret ophold i børne- og ungdomspsykiatri

Formålet med fokuseret ophold i børne- og ungdomspsykiatrien er at sikre kendskabet til en bred vifte af psykiatiske sygdomme hos børn og unge. Det primære fokus i ophold i børne- og ungdomspsykiatrien tilstræbes at være rettet særligt mod børn under 15 år, herunder spædbarns- eller børnepsykiatri, idet bredden i uddannelsen vurderes at blive sikret bedst på den måde.

Der indgås aftaler mellem de psykiatiske centre og de børne- og ungdomspsykiatiske centre inden for samme optageområde i forbindelse med tilrettelæggelsen af det fokuserede ophold. Psykiatrisk Center Ballerup vil således indgå aftale med Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Glostrup om fokuseret ophold.

Model for samlet uddannelsesforløb i psykiatri

Introduktionsuddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år			
Blok 1 (funktionsområde)	Blok 2 (funktionsområde)	Blok 3 (funktionsområde)	Blok 4 (funktionsområde)	
12 måneder	12 måneder	12 måneder	1 måned	11 måneder
PC Ballerup: Åbent sengeafsnit	PC Ballerup: Lukket/intensivt afsnit , herunder akutmodtagelse og psykiatrisk skadestue	PC Ballerup: Ambulatorium/ distriktspsykiatrisk center og/eller enhed for ikke-psykotiske lidelser	BUC Glostrup: Fokuseret ophold på børne- og ungdomspsykiatrisk center	Specialafsnit*

* I uddannelsesforløbet indgår således ophold på afsnit inden for eksempelvis:

- Gerontopsykiatri
- OPUS/OP-teams
- Spiseforstyrrelser
- Affektive lidelser og personlighedsforstyrrelser (ambulant regi)
- Rehabilitering.

Derudover kan der i løbet af blok 4 indgås aftale om kortere ophold på specialafsnit- med regions- eller højt specialiseret funktion. Det kan f.eks. være inden for

- Særligt komplicerede seksuelle forstyrrelser
- Særligt komplicerede transkulturelle psykiatriske patienter
- Enhed til behandling af komplicerede personlighedsforstyrrelser.

Ophold på specialafsnit fastlægges under hensyn til målbeskrivelsens krav, kravet om kendskab til ICD-10's sygdomskategorier, lokale organisatoriske forskelligheder samt muligheden for, at opholdet kan tilrettelægges på et andet center, end på uddannelsesstedet.

1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Psykiatrisk Center Ballerup

Psykiatrisk Center Ballerup er en del af Region Hovedstadens Psykiatri. Vi er et stort center med en lang række ambulante tilbud, en akutmodtagelse og 159 sengepladser. Vi har specialfunktioner inden for døvepsykiatri, trans kulturel psykiatri, traumatiserede flygtninge, rehabilitering og spiseforstyrrelsesbehandling. Fra den 1. januar 2017 varetager Psykiatrisk Center Ballerup behandlingen af voksne patienter med spiseforstyrrelser for hele regionen.

Et af de helt centrale fokusområder for Psykiatrisk Center Ballerup er at sikre sammenhængende patientforløb. Det er en indsats, som præger såvel den daglige organisering som de kommende byggeprojekter. Centret drives af en ledelse og fagligt kompetente medarbejdere, som er stærkt engagerede i at udvikle hovedopgaven – værdi for patienten.

Psykiatrisk Center Ballerup har, som en del af Projekt Bæltefrit Center, nedbragt antallet af bæltefikseringer med 96 % fra 2013-2016. Centret har et stærkt fokus på at forebygge tvang og bidrage til den nationale dagsorden på området.

Som en del af et universitetshospital fokuserer vi på en tæt kobling mellem klinik og forskning, og understøtter inspirerende læringsmiljøer. Vi har kontinuerligt studerende indenfor samtlige professioner i RHP, især er læge, psykolog og sygeplejestuderende en stor gruppe

Centeret består af lukkede og åbne sengeafsnit, ambulatorier, distriktpsychiatriske enheder med et OP-team tilknyttet distriktpsychiatri, OPUS-team, tværgående funktioner, administration samt forsknings- og udviklingsenhed. Psykiatrisk Center Ballerup ledes af en centerledelse. Under centerledelsen er ansat tværfaglige ledere og afsnits ledende ledere. Specialpsykologer (SP) og specialpsykologer under uddannelse (SPU) referer til chefpsykolog og klinikchef.

Funktioner

Med specialeplanens implementering varetager centret udover hovedfunktionerne regionsfunktioner samt højt specialiserede funktioner.

Regionsfunktioner

- Traumatiserede flygtninge lokaliseret i Kompetencecenter for Trans kulturel Psykiatri
- Voksne patienter med spiseforstyrrelser
- PTSD

Højt specialiserede funktioner

- Diagnostik og behandling af døvepsykiatriske patienter
- Diagnostik og behandling af særligt komplicerede traumatiserede flygtninge

Afsnit

Psykiatrisk Center Ballerup – matriklen i Ballerup

Antal normerede senge 159

- 9 sengeafsnit totalt, heraf alment åbent afsnit for rehabilitering, afsnit for døvepsykiatri, afsnit for spiseforstyrrelser, 4 lukkede afsnit, herunder ældrepsykiatrisk afsnit
- To distriktspsykiatriske enheder
- OP team tilknyttet distriktspsykiatrien
- OPUS team – ambulante behandlingstilbud til unge med begyndende psykose eller grænsepsykotiske (psykoselignende) symptomer
- Gerontopsykiatrisk udgående team
- Psykoterapeutisk ambulatorium for angst- og depressionstilstande samt personlighedsforstyrrelser, herunder specialambulatorium for gravide med psykisk sygdom
- Ambulatorium for døve
- Psykiatrisk døgnåben Akutmodtagelse

Afdeling Gentofte:

Klinik for spiseforstyrrelser

Centret varetager den psykiatriske tilsynsfunktion på Herlev Hospital. Centret har herudover tilsyn ved socialpsykiatriske tilbud i området.

Med udgangen af 2017 flytter afsnittet til PC Ballerups matrikel i Ballerup, hvor behandlingen af voksne med spiseforstyrrelser samles.

Afdeling Stolpegaard

Frem til udgangen af 2017 har PC Ballerups psykoterapeutiske ambulatorie for spiseforstyrrelser til huse på PC Stolpegaard. Herefter flytter afsnittet til PC Ballerups matrikel i Ballerup, hvor behandlingen af voksne med spiseforstyrrelser samles.

Afdeling Rigshospitalet

Frem til udgangen af 2017 har PC Ballerups afsnit Anoreksiklinikken til huse på Rigshospitalet. Herefter flytter afsnittet til PC Ballerups matrikel i Ballerup, hvor behandlingen af voksne med spiseforstyrrelser samles.

Dette betyder at al spiseforstyrrelse behandling i RHP for voksne samlet på PCB

Undervisning og forskning

Undervisning

På Psykiatrisk Center Ballerup er der en række undervisnings- og supervisionstilbud til læger og psykologer:

- *Fælles undervisning:* To gange om ugen af en times varighed er der undervisning i psykiatriske temaer og problemstillinger for læger og psykologer.
- *Klinik:* En time hver anden uge afholdes klinik for læger og psykologer.
- *Undervisning af medicinstuderende:* Psykologer kan deltage i den løbende undervisning for medicinstuderende i udvalgte psykiatriske temaer.
- *Afsnitsspecifik undervisning og supervision.*

Derudover er der en række tilbud målrettet psykologer:

- *Supervision:* Der er løbende monofaglig supervision individuelt og i gruppe efter behov på de tre kompetenceniveauer: autorisationsniveau, specialistniveau og supervisoryniveau. Særlig supervision og vejledning af specialpsykologer under uddannelse.
- Konference vejledning dagligt, hvor alle læger SP/SPU drøfter komplicerede forløb fra dagen stuegang

Forskning

Projektenheden for psykiatrisk rehabilitering på Psykiatrisk Center Ballerup arbejder med en række udviklings- og forskningsprojekter inden for recovery. Der er udpeget en forskningsansvarlig med ansvar for centrets forskningsindsats.

Centerets størrelse og kapacitet

Kapacitet pr. 1. februar 2017	Antal normerede senge: 155 Antal sengeafsnit: 10 + akutmodtagelse Antal ambulatorier: 9 Antal intensive/lukkede senge: 47 Antal åbne senge: 92 + 16 (akutmodtagelse) Antal distriktspsykiatriske centre: 2 Antal OP-teams: 1 Antal OPUS-tema: 2
--------------------------------------	--

	Antal øvrige kompetencecentre/teams: 2
Antal årsværk per marts 2017	Ca. 620 årsværk
Antal ansatte per marts 2017	Ca. 700
Uddannelsesansvarlig psykolog	Chefpsykolog og specialpsykolog Juno Calmer

Yderligere information om Psykiatrisk Center Ballerup se: www.psykiatri-regionh.dk/menu/Centre

2. Ansvarsfordeling

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog på Psykiatrisk Center Ballerup har det overordnede ansvar for det samlede uddannelsesforløb sammen med klinikchefen (blok 1 – blok 4), herunder ansvar for at sikre sammenhæng mellem de forskellige blokke i uddannelsesforløbet. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog sørger for, at alle uddannelsessøgende psykologer i centret får tildelt en hovedvejleder, som er senior i forhold til den uddannelsessøgende. Hovedvejlederen har ansvaret for den praktiske gennemførelse af uddannelsesforløb i samarbejde med den uddannelsesansvarlige specialpsykolog på centret. Endvidere har centerledelsen på uddannelsesstedet kendskab til specialpsykologuddannelsen og understøtter denne.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog er ansvarlig for:

- Det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet
- Uddannelsens lokale tilrettelæggelse, herunder ansvarlig for, at der foreligger uddannelsesprogrammer for centrets uddannelsesstillinger for specialpsykologer
- At der udarbejdes og godkendes individuelle uddannelsesplaner for centrets uddannelsessøgende psykologer
- Planlægning og gennemførelse af fokuserede ophold eller ophold på specialafsnit på andet uddannelsessted
- Tildeling af hovedvejleder
- At sikre uddannelsens fortsatte fremdrift ved skift af vejleder undervejs i uddannelsesforløbet
- Udarbejdelse af funktionsbeskrivelse for vejleders arbejdsopgaver
- Overordnet ansvar for gennemførelse af vejledersamtaler, herunder introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler
- Program for introduktion til uddannelsen i centret
- Inddragelse af speciallæger i den løbende vejledning
- At sikre, at opnåede kompetencer løbende bliver attesteret
- Håndtering af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb
- At sikre evaluering af uddannelsen
- Feedback til centerledelsen.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog kan delegere evaluering og attesting af enkeltkompetencer til andre psykologer eller speciallæger.

Hovedvejleders opgaver

At sikre gennemførelse af uddannelsesplanen

- Løbende justering af uddannelsesplanen
- Organisere gennemførelsen af I forløb
- At sikre/medvirke til, at der ydes daglig klinisk vejledning
- Gennemføre vejledningssamtaler
- Inddrage den uddannelsesansvarlige psykolog i uhensigtsmæssigt forløb
- At sikre evaluering af enkeltkompetencer
- Attestere tilegnede kompetencer.

Den uddannelsessøgendes ansvar

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvaret for egen læring og kompetenceudvikling. Hver uddannelsessøgende psykolog har en logbog, hvor gennemførelsen af uddannelsesplanens enkelte elementer samt tilegnelsen af de krævede kompetencer dokumenteres. Det er den uddannelsessøgende psykologs eget ansvar at føre logbog og dermed sørge for at få de enkelte kompetencer evalueret, godkendt og attesteret af vejleder/uddannelsesansvarlig psykolog. Ligeledes er den uddannelsessøgende psykolog ansvarlig for egen læring og opsøge de muligheder som forefindes på centeret for læring

3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner

Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner defineres i den lokale instruks for ansvars- og kompetencefordeling på uddannelsesstedet, samt beskrivelse af bemyndigelser som forefindes på intranettet.

Eksempel på bemyndigelseskema:

Bemyndigelse af specialpsykologer under uddannelse (SPU) og specialpsykologer (SP) Psykiatrisk Center Ballerup

- 1: udfører ikke
2: udfører under supervision
3: udfører selvstændigt

Opgaver	SPU	SP
Visitere til eget og andet center (psykiatri)	2	3
Visitere til somatisk hospital	1	1
Rekvirering af somatisk tilsyn	1	1
Udføre psykiatrisk tilsyn i somatik	1	1
Biokemisk og billed diagnostik	1	1
Læge/SPU/SP samtale	2	3

Foreløbig behandlingsplan	2	3
Planlagt pårørende samtale	2	3
Stille endelig diagnose	2	2
Tilsyn med stabile pt.	2	3
Tilsyn med ikke stabile pt.	2	2
Ordination af medicinsk behandling	1	1
Udstede recepter	1	1
Forslag til lovpligtig behandlingsplan	2	2
Stillingtagen til obs niveau og udgang	2	3
Ord. ECT	1	1
Vurdere effekt af ECT behandling	2	3
Frihedsberøvelse, incl revurdering	1	1
Tvangsbehandling, incl. motivation	1	1
Fiksering/beroligende medicin	1	1
Abstinensbehandling	1	1
Selvmonds risikovurdering	2	3
Kontakt SP for pt.	2	3
Kontakt SP for retspsyk pt.	1	1
Alvorlige pt. samtaler om fx diagnostik/ prognose	2	3
Læge erklæringer/attester/status	1	1
Psykologisk testning	2	3
Psykolog erklæring 121,125,131,135	2	3
Stillingtagen til udskrivning	2	3
Udføre epikrise	2	3
Godkende epikrise	1	1

Udarbejdet efter ”specialpsykologers kompetencer på voksenpsykiatriske centre ved RHP” og det regionale bemyndigelsesskema for læger. Godkendt af sekretariatet for specialpsykologer
Uddannelsesansvarlig specialpsykolog og chefpsykolog Juno Calmer og udd. Konsulent i RHP Birgitte Dahl.

4. Beskrivelse af uddannelsesforløbet

4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet

Sundhedsstyrelsens godkendte målbeskrivelser for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen udgør sammen med det godkendte uddannelsesprogram grundlag for uddannelsesforløbet. Den uddannelsessøgende psykolog skal under det samlede uddannelsesforløb opnå erfaring med undersøgelse, diagnostik og psykologisk behandling inden for de vigtigste hovedafsnit af ICD 10's psykiatriske diagnoser med relevans for voksne. Nedenfor er det angivet, hvornår i uddannelsesforløbet der opnås kendskab til de vigtigste hovedafsnit af ICD 10's psykiatriske diagnoser:

Introduktions-uddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	
12 måneder	12 måneder	12 måneder	1 måned	11 måneder
Åbent sengeafsnit	Lukket/intensivt afsnit, herunder akutmodtagelse og psykiatrisk skadestue	Ambulatorium, distriktskykiatrisk center og/eller dagenhed for ikke- psykotiske lidelser	Fokuseret ophold på børne- og ungdomspsykiatrisk center	Specialafsnit.* Forstås her som afsnit med hovedfunktion.

* Ophold på specialafsnit fastlægges under hensyn til målbeskrivelsens krav, kravet om kendskab til ICD-10's sygdomskategorier, lokale organisatoriske forhold samt muligheden for at dele af et ophold evt. kan tilrettelægges på et andet center.

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
<p>Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med:</p> <p>F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser</p> <p>F30-39: Affektive sindslidelser</p> <p>F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd</p>	<p>Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med:</p> <p>F00-09: Organiske (inkl. symptomatiske) psykiske lidelser</p> <p>F10-19: Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol eller andre psykoaktive stoffer</p> <p>F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser</p> <p>F30-39: Affektive sindslidelser</p> <p>F40-49: Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer</p> <p>F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd</p>	<p>Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med:</p> <p>F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser</p> <p>F30-39: Affektive sindslidelser</p> <p>F40-49: Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer</p> <p>F50-59: Adfærdsændringer forbundne med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer</p> <p>F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd</p>	<p>Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med:</p> <p>F80-89: Psykiske udviklingsforstyrrelser</p> <p>F90-98: Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser opstået i barndom og adolescens</p> <p><i>Derudover afhænger det af de specialafsnit, der indgår i det konkrete uddannelsesforløb.</i></p>

4.2 Progression i uddannelsesforløbet

Ved afslutning af hver blok i uddannelsesforløbet skal det sikres, at de mål der er opstillet i den individuelle uddannelsesplan er gennemført. De kompetencer, der er tilegnet i den pågældende blok, skal være attesteret i logbogen, inden den uddannelsessøgende psykolog påbegynder næste blok. Der skal ske overlevering om status for uddannelsesforløbet fra blok til blok. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har det overordnede ansvar for, at det sker.

Hver blok indledes med, at vejleder/uddannelsesansvarlig specialpsykolog holder en introduktionssamtale, hvorefter der kan udarbejdes en ny individuel uddannelsesplan.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog på Psykiatrisk Center Ballerup har det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet, herunder godkendelse af det samlede uddannelsesforløb samt attestation for tidsmæssig gennemført delforløb (blokke). Ændringer i uddannelsesforløbet kan kun ske efter aftale mellem de berørte afsnit/enheder/afdelinger. Større ændringer skal meddeles til Sekretariatet for Specialpsykologuddannelsen.

4.3 Kompetenceudvikling

Et gennemført introduktionsforløb er en forudsætning for, at hoveduddannelsesforløbet kan påbegyndes. De kompetencer, der skal erhverves under hoveduddannelsen, bygger således naturligt videre på de kompetencer der allerede er opnået i introduktionsforløbet. En præcis beskrivelse af samtlige mål for specialpsykologuddannelsen, der forudsættes lært under introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen, er at finde i Målbeskrivelse for psykiatri, der bl.a. kan findes på: www.specialpsykologuddannelsen.dk.

I uddannelsesprogrammets bilag 1a, ”Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i psykiatri (introduktionsforløb)”, og bilag 1b ”Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i psykiatri (hoveduddannelsesforløb)”, er kompetencer, konkretisering, læringsmetode samt vurderingsstrategi listet. Kompetencer kan inddeles i tre forskellige kategorier:

1. *den obligatoriske*, hvor en kompetence skal opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet
2. *den optionelle*, hvor det er op til uddannelsesstedet at vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre kompetencens opnåelse, og
3. *den niveaudelte*, hvor kompetencen gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer og den løbende progression skal godkendes og attesteres.

Kompetencer, der tilegnes gennem deltagelse i kurser, skal typisk opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet (1). Derudover vil det i de fleste tilfælde være op til det enkelte uddannelsessted at

vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre den enkelte kompetences opnåelse (2), da der er variation i de enkelte afsnit/enheders styrker og dermed og i, hvornår det er mest naturligt at lære hvad.

Der er dog overordnet nogle hovedtræk i relation til tilegnelse af de kompetencer, der gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer (3). Her knyttes tilegnelsen af kompetencer så vidt muligt til kompleksitet. Det tilstræbes således, at de målbeskrevne kompetencer, der relaterer sig til patientforløb med de mindst komplekse problemstillinger, tilegnes i første del af uddannelsen, og at kompleksiteten øges i takt med uddannelsesforløbets progression. Der er dog tale om principper og retningslinjer, og undtagelser kan af praktiske grunde forekomme.

Det følger af målbeskrivelsen for uddannelse af specialpsykologer i psykiatri, at en specialpsykolog skal kunne varetage syv roller: psykologisk ekspert, kommunikator, samarbejder, leder/administrator, sundhedsfremmer, akademiker og professionel. Kompetencer for hver enkelt rolle er anført i bilag 1a og 1b.

4.4 Vejledning og supervision

Faglig vejledning

Faglig vejledning omfatter alle opgaver i klinikken og er en pædagogisk, direktiv undervisningsform, der er knyttet til konkrete situationer og arbejdsopgaver. Faglig vejledning vil typisk forekomme som rådgivning af den uddannelsessøgende eller som sidemandsoplæring. I hver blok gennem hele uddannelsesforløbet tilknyttes den uddannelsessøgende psykolog en daglig vejleder, som forestår den løbende faglige vejledning i forhold til de kliniske opgaver. Den faglige vejledning tilrettelægges i forhold til opgaverne og målbeskrivelsen. Vejledningen må til enhver tid tilrettelægges under hensyntagen til den nødvendige prioritering af akutarbejde. Attestering af kompetencer i logbogen foregår primært ved uddannelsesansvarlig specialpsykolog, men kan uddelegeres til den daglige vejleder. Se endvidere under vurderingsstrategier.

Supervision

Supervision foregår som formaliserede, planlagte møder, hvor der arbejdes målrettet mod, at den uddannelsessøgende, der modtager supervision opnår et refleksionsniveau i forhold til eget arbejde og læring. Supervision er en lærende proces baseret på gensidig refleksion og teoretisk forståelse. Supervisor vil typisk være en specialpsykolog eller en senior autoriseret psykolog. Supervision kan også varetages af en ekstern supervisor evt. fra et andet center i psykiatrien. Deltagelse i supervisionsgrupper og lignende tilbud på uddannelsesstedet kan indgå som en del af den samlede supervision/faglige vejledning.

Det tilstræbes, at der i gennemsnit sammenlagt ydes en times supervision/faglig vejledning om ugen i gennem hele uddannelsesforløbet, hvor kompetenceudvikling planlægges og justeres.

4.5 Læringsmetoder

I målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelse i psykiatri findes en gennemgang af læringsmetoder og vurderingsstrategier tilknyttet de enkelte kompetencer. Nedenstående er centrale uddrag og uddybelser heraf samt forslag til øvrige læringsmetoder.

Klinisk arbejde

Ved klinisk arbejde som læringsmetode forstås enten mesterlære/sidemandsoplæring og klinisk arbejde under supervision. Mesterlære bygger på, at der ikke er adskillelse mellem læring og anvendelse af det lærte. Mesterlære foregår gennem deltagelse i det praktiske arbejde både i åben- og lukket afdeling, psykiatrisk skadestue, distriktspsykiatri, ambulatorium, mv. Mesterlære medfører gensidige forpligtelser for ”mester” og ”lærling”, foregår over længere perioder og foregår i den sociale struktur, kultur mv. der er i en given afdeling. Den enkelte ”lærling” vil have flere ”mestre” i gennem uddannelsesforløbet. I moderne forstand er mesterlære en form for reflekterende læring, og indebærer mere end imitation af en mere erfaren kollegas adfærd. Klinisk arbejde under supervision bygger på kombinationen af supervision og udførelsen af det praktiske arbejde.

Fokuseret ophold

Formålet med et fokuseret klinisk ophold er at give muligheder for korterevarende ophold på afdelinger, klinikker mv. der dækker arbejdsområder, som den uddannelsessøgende psykolog ellers ikke opnår erfaring med gennem ansættelse i introduktions- eller hoveduddannelse. Det vil afhænge af de enkelte afdelingers funktionsområder, hvilke fokuserede kliniske ophold, der vil være behov og mulighed for at tilbyde udenfor egen afdeling.

Selvstudium

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvar for egen læring. Selvstudium er derfor også en metode til læring og indebærer, at den enkelte uddannelsessøgende psykolog – med eller uden hjælp fra andre – tager initiativ til at definere sine behov for læring, formulerer sine læringsmål, identificerer ressourcer og læringsstrategier hertil, og selv vurderer resultaterne. Registrering i porteføljen af læste artikler, litteratursøgninger, arbejde med pc-programmer etc. forstærker læringsprocessen. Selvstudium indgår som læringsmetode for alle kompetencer.

Undervisning

En meget velegnet læringsmetode er også at undervise andre. Planlægning kan med fordel ske i samarbejde med vejleder eller anden senior psykolog. Undervisning af andre kan omfatte psykologer og alle andre personalegrupper, patienter og pårørende. Undervisningsopgaver registreres i porteføljen.

Fremlæggelse ved undervisning og litteraturkonferencer

Der er på uddannelsesstedet mulighed for at deltage i og selv fremlægge litteratur og kliniske problemstillinger både ved tværfaglige konferencer samt i øvrige undervisningsfora, der primært retter sig mod psykologer og læger. Fremlæggelse i disse fora er et godt sted at drøfte videnskabelige problemer i en klinisk sammenhæng. Fremlæggelser registreres i porteføljen.

Administrative opgaver

Heri indgår udarbejdelse af patientinformationsmaterialer, instrukser, udvalgsarbejde m.v. Gennemførte opgaver registreres i porteføljen.

Forskningstræning

Målet med forskningstræningen er at træne rollen som akademiker og som professionel.

Den uddannelsessøgende psykolog skal efter endt forskningstræning være i stand til at:

- anvende forskningsbaseret viden til udarbejdelsen af opgave, kliniske vejledninger, instrukser, procedurevejledninger mv.
- redegøre for teori om forskningsmetode
- identificere forskningsrelevante områder, formulere hypoteser og udarbejde projektbeskrivelser
- kunne medvirke til at indføre ny viden i daglig praksis
- kunne erhverve, vedligeholde og anvende ny viden, herunder videnskabsteori.

4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer

I målbeskrivelsen er beskrevet en række forskellige vurderingsstrategier og evalueringsværktøjer, som uddybes i det følgende:

Struktureret kollegial bedømmelse

Herved forstås en struktureret bedømmelse af observeret adfærd, som den uddannelsessøgende psykolog udviser under udførelse af det daglige arbejde. Det er en forudsætning, at arbejdet tilrettelægges på en sådan måde, at vejleder og/eller kollegaer kan observere den uddannelsessøgende i udførelsen af arbejdsopgaver. Den uddannelsessøgende skal selv meddele vejlederen, at der ønskes en bedømmelse af en given situation med henblik på attestation af opnået uddannelsesmål. Bedømmelsesskemaer skal som hovedregel produceres ud fra afdelingens instruks på det pågældende område. Struktureret kollegial bedømmelse kan og bør også anvendes som element i læringsmetoderne, idet det giver mulighed for vejledende feedback. Metoden kan bruges til at evaluere praktiske færdigheder af meget forskellige slags. Reliabiliteten kan styrkes ved strukturering, dvs. at man i forvejen gennemtænker færdigheden og konstruerer et bedømmelsesskema, og

ved at øge antallet af observationstilfælde. Endvidere øges reliabiliteten ved at flere og uafhængige bedømmere deltager.

Audit på journalmaterialer

Ved audit forstås en struktureret bedømmelse af skriftligt materiale udarbejdet som led i den uddannelsessøgende psykologs daglige arbejde. Bedømmelsen sker ved vejlederen. Den uddannelsessøgende indsamler kopi af det nødvendige antal journaler, epikriser m.v. til brug for audit. Det vil således være de journaler, epikriser m.v., som den uddannelsessøgende anser for de bedst egnede at præsentere til evaluering. De kriterier, der kan indgå i bedømmelsen, kan være anamnesens grundighed, fuldstændighed af den psykopatologiske undersøgelse, kvalitet af diagnostiske overvejelser, hvilke behandlingstiltag, der foreslås, mv. Til hvert område bør udarbejdes en simpel skala til bedømmelse, fx fuldt professionelt, tilfredsstillende, ikke tilfredsstillende, ikke udført, hvilket er med til at øge metodens reliabilitet.

Vejledersamtaler

Vejledersamtaler kan indgå i uddannelsesforløbet både som læringsmetode og vurderingsstrategi. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har ansvaret for, i samarbejde med vejleder, at sikre den uddannelsessøgende psykologs tilegnelse af målbeskrivelsens kompetencer. Det sker bl.a. ved at gennemføre introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler. Samtalerne dokumenteres i den uddannelsessøgendes portefølje.

Hver blok gennem hele uddannelsen indledes med en *introduktionssamtale*. Formålet er at fastslå den uddannelsessøgende psykologs kompetenceniveau og udarbejde en individuel uddannelsesplan inden for rammerne af målbeskrivelsen. Uddannelsesplanen tager hensyn til det hidtidige uddannelsesforløb og den uddannelsessøgendes særlige interesser. På baggrund af samtalen udarbejder den uddannelsessøgende psykolog i samarbejde med vejleder/den uddannelsesansvarlige psykolog en specifik uddannelsesplan for det kommende forløb.

Justeringsamtalen gennemføres halvvejs i forløbet. Samtalen tager udgangspunkt i den tidligere udarbejdede uddannelsesplan, tilbagemeldinger fra vejleder samt den uddannelsessøgendes logbog. På baggrund af samtalen kan uddannelsesplanen revideres.

Slutevalueringssamtalen gennemføres hen imod slutningen af opholdet. Der gøres status i forhold til uddannelsesplanen og målbeskrivelsen. Formålet er at afgøre, om den uddannelsessøgende psykolog har opnået en tilfredsstillende kompetenceudvikling i forhold til målbeskrivelsen. Uddannelsesplanen samt reviderede versioner godkendes og underskrives af den uddannelsesansvarlige psykolog.

Der gennemføres introduktions- justerings- og evalueringssamle hvert år svarende til hver blok i uddannelsesforløbet. Det kan være nødvendigt at afholde flere justeringssamtaler inden for en blok, hvis det konkret vurderes, at der er behov for en nøjere opfølgning på den uddannelsessøgendes kompetenceudvikling.

360-graders evaluering/kollegial vurdering

En 360-graders evaluering vil kunne indgå som vurderingsstrategi inden for kompetencer inden for ”samarbejder” ”kommunikator” og ”leder/administrator”. Metoden egner sig til bedømmelse af den uddannelsessøgende psykologs adfærd i systemet, dvs. til bedømmelse af kompetencer, som evne til at arbejde i forskellige funktioner, samarbejde, kommunikation med systemet m.v. Fordelen er, at der samles struktureret information ind fra mange personer, som har forskellige funktioner i systemet. Det kan eksempelvis være patienter, pårørende, den uddannelsesansvarlige specialpsykolog, en speciallæge, en vejleder, en afdelingssygeplejerske, en sekretær etc., samt andre samarbejdspartnere af betydning for psykologens funktion i systemet, f.eks. en ergoterapeut, socialrådgivere og andre. Metoden består i, at psykologen bedømmes af flere personer ud fra en vurderingsskala. Bedømmerne skal have mulighed for direkte observation, hvilket giver en betydelig mere sikker bedømmelse end f.eks. en udtalelse fra en eller to vejledere. Der er således mulighed for en meget alsidig bedømmelse. Videnskabelige studier har vist, at metoden har god reliabilitet, hvis antallet af bedømmere er 10 eller flere. Evalueringer fra de forskellige bedømmere bliver samlet ind, middelværdier kalkuleret og helhedsbilledet bliver vurderet af den eller dem, der skal evaluere. Bedømmelsen danner baggrund for vejledersamtaler, hvor den uddannelsessøgendes stærke og svage sider drøftes.

Godkendte kurser

Tilfredsstillende gennemførelse af kurser attesteres af kursusleder. Kursusbeviser indgår i porteføljen. En separat oversigt over de kurser, der indgår i uddannelsen findes i bilag 2.

5. Ordbog, nyttige adresse og links

Ansættelsesområde: Region Hovedstadens Psykiatri udgør ét ansættelsesområde. Et uddannelsesforløb indeholder et ansættelsessted.

Blok: Uddannelsesforløbene består af fire blokke af hver 12 måneders varighed. En blok omfatter ophold på/tilknytning til enheder/afsnit inden for uddannelsesområdet på det pågældende uddannelsessted.

Logbog: Logbogen indeholder samtlige mål fra målbeskrivelsen og har plads til at opnåede mål kan attesteres af uddannelsesansvarlig specialpsykolog eller til en person med uddelegeret ansvar. Logbogen er et juridisk dokument og en forudsætning for godkendelse af specialpsykologuddannelsen.

Portefølje: Formålet med en portefølje er, at alle opnåede kompetencer registreres, og at man har et redskab til at evaluere selvstyret og reflekterende læring. Den indeholder logbog, bevis for gennemgåede og godkendte kurser, tjeklister og registrering af aktiviteter (læst litteratur, møder kongresser m.m.) samt evalueringsskemaer.

Uddannelsesplan: Uddannelsesprogrammet suppleres af de individuelle uddannelsesplaner. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog/vejleder og den uddannelsessøgende psykolog udarbejder inden for rammerne fastsat i uddannelsesprogrammet en individuel uddannelsesplan. Uddannelsesplanen skal ikke gentage informationer, der fremgår af dette uddannelsesprogram. Er der afvigelser fra uddannelsesprogrammet, eller gør særlige forhold sig gældende, skal det fremgå af uddannelsesplanen. Uddannelsesplanen revideres løbende i takt med kompetenceudvikling og under hensyntagen til den enkelte psykologs kompetenceniveau. Uddannelsesplanen skal indeholde datoer for vurdering af den uddannelsessøgende psykologs kompetencer på det enkelte uddannelsessted.

Uddannelsesprogram: Uddannelsesprogrammer udarbejdes for hvert uddannelsesforløb i samarbejde mellem de afdelinger, der indgår i forløbet. Programmerne skal beskrive, hvilke kompetencer der skal læres (med udgangspunkt i målbeskrivelsen) og beskrive, hvordan kompetencerne tænkes lært, og hvordan man vil evaluere, at de er lært, og under hvilke rammer læringen skal foregå.

Uddannelsessted: Et psykiatrisk center i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted af Sekretariatet for Specialpsykologuddannelsen.

Følgende adresser og websider bliver formentlig på et eller andet tidspunkt under uddannelsen relevante for den uddannelsessøgende:

Sekretariatet for specialpsykologuddannelsen

Skottenborg 26

8800 Viborg

Region Hovedstadens Psykiatri: www.psykiatri-regionh.dk

Sekretariat for specialpsykologuddannelsen: www.specialpsykologuddannelsen.dk

Sundhedsstyrelsens hjemmeside: www.sst.dk

6. Bilagsfortegnelse

Samlet oversigt over bilag:

1. Kompetenceskemaer
 - a. for introduktionsuddannelsen
 - b. for hoveduddannelsen
2. Oversigt over kurser